

I. PODZIAŁ ŚRODKÓW

Na realizację polityki spójności na lata 2014-2020 **Polska otrzyma 72,9 mld euro**. Środki te będzie można zainwestować m.in. w badania naukowe i ich komercjalizację, kluczowe połączenia drogowe, rozwój przedsiębiorczości, transport przyjazny środowisku, cyfryzację kraju oraz włączenie społeczne i aktywizację zawodową.

Podstawowa alokacja, która została wyliczona z uwzględnieniem maksymalnego pułapu, jaki może osiągnąć alokacja dla państwa członkowskiego (cappingu) – wyznaczonego dla Polski na poziomie 2,35% PKB – wynosi ok. **72,7 mld EUR**. **Dodatkowo** Polska otrzyma ok. **181 mln EUR na wsparcie bezrobotnej młodzieży**. Będzie to kwota pochodząca ze specjalnej linii budżetowej – dla regionów na poziomie NUTS 2, gdzie poziom bezrobocia młodzieży (w wieku 15-24 lata) jest powyżej 25% – i nie będzie ona podlegała zasadom wyznaczania maksymalnego pułapu alokacji.

W ramach powyższej bazowej alokacji zostały wyodrębnione następujące **obligatoryjne transfery** na instrumenty i programy zarządzane bezpośrednio przez Komisję Europejską:

- ⇒ transfer z Funduszu Spójności do instrumentu „Łącząc Europę”;
- ⇒ transfer na Europejski Fundusz Pomocy Najbardziej Potrzebującym;
- ⇒ transfer na pomoc techniczną z inicjatywy Komisji w wysokości 0,35% alokacji;
- ⇒ transfer na działania innowacyjne z inicjatywy KE w dziedzinie zrównoważonego rozwoju obszarów miejskich.

Powyższe transfery **pomniejszają dostępną alokację dla Polski o około 4,6 mld EUR**, w związku z powyższym do zaprogramowania w ramach Umowy Partnerstwa jest dostępna kwota ok. **68 mld EUR**.

W celu zwiększenia efektywności działań ukierunkowanych terytorialnie realizowanych w ramach programów krajowych, jak i regionalnych ustanowiono w ramach alokacji **rezerwę programową w wysokości ok. 10%** alokacji funduszy strukturalnych (EFRR i EFS).

Środki z rezerwy w wysokości ok. **8%** funduszy strukturalnych alokowane są w ramach regionalnych programów operacyjnych i posłużą przede wszystkim:

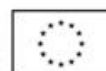
- ⇒ wsparciu realizacji zintegrowanych działań na obszarze funkcjonalnych miast wojewódzkich w postaci zintegrowanych inwestycji terytorialnych (**ZIT**) – **ok. 4,5%** funduszy strukturalnych;
- ⇒ wsparciu realizacji zintegrowanych planów rewitalizacyjnych na terenie innych miast (możliwie także w formie ZIT) oraz wsparciu realizacji zintegrowanych programów i planów poprawy jakości dostępu do podstawowych usług publicznych na terenach wiejskich, w szczególności tych charakteryzujących się najgorszymi wskaźnikami dostępu do usług determinujących możliwości rozwojowe (**OSI**) – **ok. 3,5%** funduszy strukturalnych;

Wysokość rezerwy programowej przyznanej poszczególnym regionalnym programom operacyjnym została ustalona na podstawie zidentyfikowanych regionalnych potencjałów i barier w ramach negocjacji dwustronnych.

Pozostała część rezerwy programowej (ok. **2%** funduszy strukturalnych) alokowana jest w całości na poziomie krajowym do programu operacyjnego **dot. infrastruktury i środowiska** (na zwiększenie mobilności regionalnej poprzez łączenie węzłów drugorzędnych i trzeciorzędnych z infrastrukturą TEN-T).

W latach 2014 – 2020 realizowane będą następujące programy:

- ⇒ Inteligentny Rozwój (POIR),
- ⇒ Polska Cyfrowa (POPC),

- ⇒ Infrastruktura i Środowisko (POIiŚ),
- ⇒ Polska Wschodnia (POPW)
- ⇒ Wiedza Edukacja Rozwój (POWER)
- ⇒ Programy regionalne (RPO)
- ⇒ Pomoc Techniczna (POPT)
- ⇒ Programy Europejskiej Współpracy Terytorialnej (EWT)

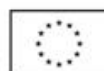
Źródło: www.funduszeuropejskie.gov.pl/2014_2020

Największym programem w latach 2014 – 2020, podobnie jak obecnie, będzie **Program Infrastruktura i Środowisko**. **Zwiększy się za to udział środków, które rozdysponowywane będą na poziomie regionalnym** – po pierwsze dlatego, że pozytywnie oceniono dotychczas postępującą decentralizację zarządzania Funduszami Europejskimi, a po drugie z uwagi na to, że w nowych programach regionalnych pojawiają się zarówno środki Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, jak i Europejskiego Funduszu Społecznego.

Sytuacja taka będzie miała wymierny wpływ na wielkość środków zarządzanych bezpośrednio przez regiony. Nastąpi wzrost udziału funduszy strukturalnych (EFRR i EFS łącznie) zarządzanych regionalnie z 37,3% do ok. 60% (czyli o ponad 22 punkty procentowe).

Udział EFRR przeznaczony na regionalne programy operacyjne w całości alokacji EFRR wyniesie ponad 55% (wzrost z 49,7%), natomiast w przypadku EFS udział ten wyniesie ok. 72% całości alokacji na ten fundusz. Na zakładane udziały składa się zarówno alokacja podlegająca podziałowi wg algorytmu podziału środków na województwa, jak i kwoty określone w ramach negocjacji środków na ZIT i OSI.

Podział interwencji pomiędzy poziom krajowy a poziom regionalny został dokonany przy założeniu zwiększenia przejrzystości zarządzania środkami unijnymi oraz wyeliminowania znacznej części błędów systemu na lata 2007-2013. Najważniejsze **zasady podziału interwencji** między poziom krajowy i regionalny, to:

- ⇒ odejście od stosowania kryterium kwotowego (które narażało wiele problemów w perspektywie 2007-2013);
- ⇒ zastosowanie nie więcej niż dwóch kryteriów podziału jednocześnie. Najważniejsze kryteria podziału to: zasięg geograficzny wsparcia; beneficjent (typ beneficjenta/masowość beneficjenta/zdolność instytucjonalna); skala oddziaływania interwencji (znaczenie) oraz oczywiście kryteria charakterystyczne dla konkretnego typu interwencji.

Środki wdrażane na poziomie regionalnym zostały już podzielone.

Propozycja podziału Funduszy Europejskich 2014-2020 na regiony (w mln euro)

* Mazowsze jako region przejściowy otrzyma 1,9 mld euro w ramach programu regionalnego. Ponadto 1,4 mld euro dostępne będzie dla beneficjentów z tego województwa w programach krajowych. Będą oni mogli także korzystać ze środków Funduszu Spójności, które są zarządzane z poziomu krajowego.

Źródło: www.funduszeuropejskie.gov.pl/2014_2020

Środki na **Regionalny Program Operacyjny Województwa Mazowieckiego** stanowią około 60% alokacji dla tego regionu i wynoszą 1 923,3 mln euro. Pozostałe 40 proc. środków z funduszy strukturalnych z puli dla Mazowsza, tj. 1,4 mld euro dostępne będą dla beneficjentów z tego regionu w programach krajowych. Ponadto, będą mogli oni korzystać ze środków Funduszu Spójności dostępnego w „następcy” Programu Infrastruktura i Środowisko, którego środki nie są alokowane na poszczególne kategorie regionów, tylko na poziomie państwa członkowskiego.

II. NA CO BĘDĄ ŚRODKI?

Więcej....

Środki w latach 2014 – 2020 będą przeznaczane nie tylko na badania naukowe, transport, ochronę środowiska i cyfryzację kraju, ale także na aktywizację zawodową i rozwój przedsiębiorczości.

Minimum 50% środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w regionach słabiej rozwiniętych oraz minimum 60% tych środków na Mazowszu powinno zostać skoncentrowanych w obszarze innowacji, badań naukowych, rozwoju technologicznego, technologii informacyjno –

komunikacyjnych oraz w zakresie gospodarki niskoemisyjnej. Ten ostatni sektor ma być wspierany wyjątkowo – należy na niego zarezerwować min. 10% środków w 15 województwach i min. 20% środków EFRR w województwie mazowieckim.

Ponadto bardzo istotnymi zagadnieniami, na które też przeznaczona będzie znaczna część środków, będą obszary włączenia społecznego oraz edukacji, zwłaszcza w kontekście kształcenia ustawicznego. Minimum 20% środków Europejskiego Funduszu Społecznego powinno zostać skoncentrowanych na tych tematach. Warto także zaznaczyć, że zwłaszcza w przypadku działań sprzyjających inkluzji społecznej, np. związanych z przeciwdziałaniem ubóstwu, zapewnianiem dostępu do infrastruktury społecznej, projekty będą mogły czerpać dofinansowanie także z EFRR, o ile będą zawierać komponent inwestycyjny.

Mniej....

Ograniczenia wynikające z narzuconej koncentracji środków dla określonych celów tematycznych sięgają 1/3 wszystkich środków na lata 2014 – 2020. W związku z tym konieczne jest ograniczenie poziomu wydatków w pozostałych obszarach. Takie ograniczenia dotkną przede wszystkim projekty turystyczne, ale mniej możliwości będzie także w przypadku projektów kulturalnych oraz inwestycji w drogi lokalne.

Propozycje rozporządzeń unijnych w zakresie Funduszy Europejskich na lata 2014 – 2020 wśród celów tematycznych nie wymieniają bezpośrednio turystyki. W związku z tym projekty turystyczne powinny być traktowane jako element lokalnych strategii rozwoju, projektów związanych z kulturą i dziedzictwem kulturowym czy przedsiębiorczością.

W przypadku kultury, na poziomie krajowym zakłada się przede wszystkim wsparcie dziedzictwa kulturowego o znaczeniu światowym i europejskim. Mniejsze przedsięwzięcia będą mogły być realizowane tylko jako elementy bardziej kompleksowych przedsięwzięć bądź będą musiały być dodatkowo uzasadniane wpływem na użyteczność publiczną i społeczną.

Lokalna infrastruktura drogowa będzie mogła być wspierana ze środków w ramach regionalnych programów operacyjnych w poszczególnych województwach. Możliwości finansowania będą jednak bardzo ograniczone – na tego typu inwestycje przeznaczonych zostanie niewiele środków. Ponadto warunkiem sfinansowania budowy drogi lokalnej będzie odpowiednie uzasadnienie inwestycji – to jest umożliwienie połączenia komunikacyjnego z większymi ośrodkami.

III. INSTYTUCJE

Podobnie jak w latach 2007 – 2013, także w kolejnej perspektywie finansowej za przygotowanie programów, a następnie za ich wdrażanie, odpowiadać będą instytucje zarządzające. Będą to odpowiednie ministerstwa (w przypadku programów krajowych), bądź samorządy województw (w przypadku programów regionalnych). Instytucje te będą mogły przekazywać realizację części zadań instytucjom pośredniczącym. Koordynację całego systemu Funduszy Europejskich zapewni Ministerstwo Rozwoju Regionalnego.

System instytucjonalny służący realizacji umowy partnerstwa ma:

- ⇒ zagwarantować sprawną realizację programów operacyjnych (krajowych i regionalnych),
- ⇒ odpowiadać wymogom określonym przez prawo unijne i krajowe,
- ⇒ uwzględniać doświadczenia płynące z realizacji programów w perspektywie 2007-2013.

W systemie wdrażania umowy partnerstwa funkcjonują **instytucje poziomu zarządzania i kontroli, certyfikacji oraz audytu/kontroli:**

- ⇒ Instytucje zarządzające,

- ⇒ Instytucje pośredniczące,
- ⇒ Instytucje wdrażające,
- ⇒ Instytucja audytowa,
- ⇒ Instytucja odpowiedzialna za otrzymywanie płatności z KE.

Instytucje zarządzające

Za przygotowanie programów operacyjnych oraz sprawne i efektywne funkcjonowanie systemów zarządzania i kontroli programów odpowiedzialne są instytucje zarządzające. Rolę instytucji zarządzającej programem operacyjnym dla programów krajowych pełni minister właściwy do spraw rozwoju regionalnego, w przypadku regionalnych programów operacyjnych rolę instytucji zarządzających pełnią zarządy województw.

Instytucja zarządzająca w ramach krajowego lub regionalnego programu operacyjnego odpowiada za całokształt zagadnień związanych z zarządzaniem programem, zgodnie z zasadami należytego zarządzania finansowego. W celu zapewnienia prawidłowej realizacji zadań związanych z wdrażaniem programu instytucja zarządzająca przygotowuje i wydaje między innymi dokumenty - szczegółowy opis priorytetów programu operacyjnego i opis systemu zarządzania i kontroli. Regulują one szczegółowo zasady wdrażania programu, a także określają kompetencje instytucji zaangażowanych w realizację programu oraz wzajemne relacje między nimi. Instytucja zarządzająca może też wydawać wytyczne programowe regulujące kwestie szczegółowe dla danego krajowego albo regionalnego programu operacyjnego oraz inne dokumenty. Treść dokumentów przygotowywanych przez instytucję zarządzającą nie może stać w sprzeczności z zapisami dokumentów o charakterze horyzontalnym, takich jak wytyczne horyzontalne.

Poza funkcjami związanymi z zarządzaniem i kontrolą instytucjom zarządzającym powierzone zostały zadania związane z certyfikacją wydatków do Komisji Europejskiej. Warunkiem niezbędnym dla pełnienia przez instytucję zarządzającą zadań związanych z certyfikacją w ramach danego programu operacyjnego jest zapewnienie rozdzielenia realizacji zadań zarządczo - kontrolnych od certyfikacji.

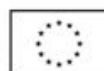
Instytucje pośredniczące

Instytucja zarządzająca może powierzyć realizację części zadań związanych z zarządzaniem, kontrolą i monitorowaniem programu, na poziomie osi priorytetowej, jednej albo większej liczbie instytucji pośredniczących. Rolę instytucji pośredniczącej w ramach krajowego lub regionalnego programu operacyjnego pełni podmiot publiczny albo podmiot prywatny.

Delegacja uprawnień odbywa się na drodze porozumienia, zawieranego pomiędzy instytucją zarządzającą a daną instytucją pośredniczącą. Porozumienie to określa szczegółowo zakres zadań instytucji pośredniczącej oraz prawa i obowiązki obu stron porozumienia. Delegacja uprawnień nie może dotyczyć zagadnień związanych z certyfikacją wydatków. Dokonując delegacji, instytucja zarządzająca zachowuje całkowitą odpowiedzialność za całość realizacji programu.

Instytucje wdrażające

W celu zapewnienia sprawnego wdrażania programu operacyjnego, instytucja pośrednicząca może delegować część zadań związanych z realizacją programu (na poziomie działania albo poddziałania) jednej albo większej liczbie instytucji wdrażających. Rolę instytucji wdrażającej w ramach krajowego lub regionalnego programu operacyjnego może pełnić podmiot publiczny albo prywatny. Powierzenie części kompetencji odbywa się, w drodze porozumienia (w przypadku, gdy rolę IW pełni podmiot publiczny) albo umowy (w przypadku, gdy rolę IW pełni podmiot prywatny), za zgodą instytucji zarządzającej i przy zachowaniu przez tę ostatnią całkowitej odpowiedzialności za całość realizacji programu. Zakres delegacji obejmuje w szczególności działania wykonywane w związku z realizacją projektów, np. wybór projektów do dofinansowania (na podstawie kryteriów finansowania operacji

zatwierdzonych przez Komitet Monitorujący), kontrolą realizacji projektów, weryfikacją wniosków o płatność beneficjentów.

Instytucja audytowa

Podobnie jak w perspektywie 2007-2013 rola instytucji audytowej dla wszystkich krajowych i regionalnych programów operacyjnych Polityki Spójności jest powierzona Generalnemu Inspektorowi Kontroli Skarbowej, który sprawuje swoją funkcję przy pomocy jednej z komórek organizacyjnych (departamentów) w Ministerstwie Finansów oraz 16 urzędów kontroli skarbowej.

Instytucja odpowiedzialna za otrzymywanie płatności z KE

Instytucją odpowiedzialną za otrzymywanie płatności z KE jest minister właściwy do spraw finansów publicznych. Środki przekazywane przez Komisję Europejską jako zaliczki oraz płatności okresowe i płatność końcowa zostaną włączone do budżetu państwa jako jego dochody. Z kolei z budżetu państwa będą przekazywane środki na finansowanie projektów.

Desygnacja

System krajowej desygnacji stanowi gwarancję poprawnego działania systemu realizacji programów operacyjnych, zarówno w wymiarze instytucjonalnym, jak i proceduralnym. Desygnacji podlegają instytucje zarządzające, pełniące jednocześnie funkcje instytucji certyfikujących. W przypadku, gdy część zadań instytucji zarządzającej związanych z realizacją programu operacyjnego zostaje powierzona innej instytucji, obowiązkowi uzyskania desygnacji podlegają wszystkie instytucje, którym zostały powierzone zadania, tj. instytucje pośredniczące i wdrażające.